

2.1 Waarmee betaal je?

Geld

- Chartaal = munten & bankbiljetten
- Giraal = direct opvraagbaar tegoeden bij de bank (betaalrekening)

Geldfuncties

- Ruilmiddel = geld gebruiken om producten te kopen
- Rekenmiddel = geld gebruiken om de waarde van iets uit te drukken
- Spaarmiddel = geld opzij zetten (reserveren)

Elektronisch betalen

- Pasjes
 - Pinpas = contactloos of met pincode betalen van je betaalrekening
 - Creditcard = met pincode of handtekening betalen met geleend geld en dit bedrag plus rente wordt eens per maand afgeschreven van je betaalrekening
- Online
 - iDeal = direct betalen van je betaalrekening
 - PayPal = online portemonnee waarop je eerst geld moet storten vanaf je betaalrekening
 - AfterPay = je betaald nadat de producten geleverd zijn binnen het vastgestelde betalingstermijn

Internetbankieren = je betaal- en spaarrekening online beheren

Saldo = het tegoed bij de bank

- Credit = positief tegoed
- Debet = negatief tegoed (rood staan)

Banken = bemiddelen tussen de vraag naar geld en het aanbod van geld

Betaalrekening = bankrekening waarvan je direct kunt betalen (meestal zonder rente)

Spaarrekening = bankrekening waarvan je niet direct kunt betalen (meestal met rente)

2.2 Sparen of beleggen?

Sparen = geld opzij zetten / geld niet uitgeven

Spaarmotieven

- Rente
- Doel
- Voorzorg

Rente / interest = een vergoeding voor het beschikbaar stellen van geld. De hoogte van de rente is afhankelijk van:

- Hoogte rente percentage (%)
- Hoogte spaar- of leenbedrag
- Periode van sparen / lenen

Spaardeposito = spaarrekening waarop je je geld voor langere tijd vast zet met als voordeel dat je een hogere rente ontvangt

Variabele rente = de rente van sparen of lenen kan op ieder moment wijzigen

Enkelvoudige interest = $\text{rente \%} \times \text{spaar- of leenbedrag} \times \text{aantal jaar}$

Samengestelde interest = $\text{rente \%} \times (\text{spaar- of leenbedrag} + \text{bijgeschreven rente})$

$$\text{Groeifactor} = 1 + \frac{\text{rente \%}}{100}$$

Beleggen / speculeren = geld investeren in iets waarvan je verwacht dat het in waarde zal stijgen. Je loopt het risico dat de waarde daalt van je belegging

- Aandelen = een eigendomsbewijs van een bedrijf waarover je een winstuitkering (dividend) kan ontvangen als het goed gaat met het bedrijf
- Obligaties = leningen aan bedrijven of overheid, waarover je rente (coupon) ontvangt

2.3 Lenen is betalen!

Lenen	= gebruik maken van geld van een ander met als tegenprestatie dat je rente betaald aan de ander
Aflossing	= het geleende geld terugbetalen
Kredietkosten	= rente over de lening (tegenprestatie)

Leenmotieven

- Tijdelijk geld tekort
- Aanschaf duurzaam consumptiegoed (roerende zaak)
- Woning kopen (onroerende zaak)
- Onverwachte tegenvaller

$$\text{Kredietkosten} = (\text{aantal termijnen} \times \text{termijnbedrag}) - \text{geleend bedrag}$$

Consumptief krediet

- Persoonlijke lening = lening die je terug betaald in vooraf vastgestelde termijnen die elke maand gelijk blijven
- Doorlopend krediet = lening waarbij je met de bank een kredietlimiet afsprekt (leenplafond). Je mag zelf bepalen wat je leent tot het kredietlimiet. Je betaald alleen rente over het deel dat je leent
- Salariskrediet = je mag op je betaalrekening tot een bepaald bedrag rood staan. Je betaald alleen rente over het bedrag dat je rood staat
- Hypothecaire lening = een lening voor de aanschaf van een huis (onroerend goed), waarbij het huis als onderpand geldt om het risico van de bank te beperken
- Koop op afbetaling = lening over een product waarbij je in vooraf vastgestelde termijn terug betaald. Je bent eigenaar na betaling van het eerste termijn
- Huurkoop = lening over een product waarbij je in vooraf vastgestelde termijn terug betaald. Je bent eigenaar na betaling van het laatste termijn

2.4 Leren budgetteren

Budgetteren = afstemmen van inkomsten en uitgaven

Begroting = een overzicht van alle verwachte inkomsten en uitgaven in een bepaalde periode

- Overschot = meer inkomsten dan uitgaven
- Tekort = meer uitgaven dan inkomsten
 - Bezuinigen = minder uitgaven
 - Extra inkomsten = meer inkomsten
 - Lenen = geld van andere gebruiken

Nibud = Nationaal instituut voor budgetvoorlichting, geeft in opdracht van de overheid informatie over budgetteren aan burgers

Uitgavenvormen

- Huishoudelijke uitgaven = kleine uitgaven die je vaak doet of kunt doen
- Vaste lasten = uitgaven waar je periodiek aan vast zit
- Incidentele uitgaven = grote uitgaven die je niet vaak doet of kunt doen

Reserveren = sparen, geld niet uitgeven / opzij zetten

$$\text{Reservering / afschrijving} = \frac{\text{toekomstige aanschafwaarde - restwaarde}}{\text{termijnen}}$$